

Akademia Zarządzania Sportem

Prawne aspekty uczciwości w sporcie
Adw. Jakub Fornalik

Warszawa, 20/02/2019

Ministerstwo Sportu i Turystyki | INSTYTUT SPORTU

Uwagi wstępne

Największe wyzwania dla uczciwości w sporcie:

- Doping
- Korupcja dotycząca zawodów
- Korupcja urzędnicza
- Financjal integrity

2

Korupcja - definicje

- „każde nielegalne, niemoralne lub nieetyczne działanie, które skutkuje intencjonalnym zniekształceniem rezultatu rywalizacji sportowej w celu osiągnięcia korzyści materialnej przez jedną lub więcej stron biorących udział w tych działaniach” - S. Gorse, S. Chadwick (2009)
- „w sporcie korupcja może przyjmować formę zachowania zawodników, którzy intencjonalnie rezygnują z dążenia do osiągnięcia jak najlepszego wyniku i pozwalają wygrać innym zawodnikom; lub zachowania działaczy sportowych, którzy celowo wykonują przypisane sobie zadania w sposób sprzeczny z celem i moralnymi wartościami klubu, związku, sportu opartego na rywalizacji lub ogólnymi celami i wartościami społecznymi”. - W. Maenning (2005)

3

Korupcja dotycząca zawodów

Akademia Zarządzania Sportem

Match-fixing niezwiązany z zakładami sportowymi

- wpływanie na wynik lub przebieg zawodów poprzez wręczanie bądź przyjmowanie korzyści majątkowej lub osobistej, bądź jej obietnicy
- Cel: osiągnięcie korzyści majątkowej lub sportowej
- Omówienie na przykładzie

5

Korupcja w polskiej piłce nożnej

- Od 2004 roku skazanych zostało ok. 450 osób, a w procederze zamieszane było ok. 70 klubów z całej Polski
- Najgroźniejsze zatrzymania: Ryszard F. „Fryzjer”, Andrzej B. „Mały Fryzjer”, Janusz W., Dariusz W.
- Sposoby działania i postępowania sądowe

7

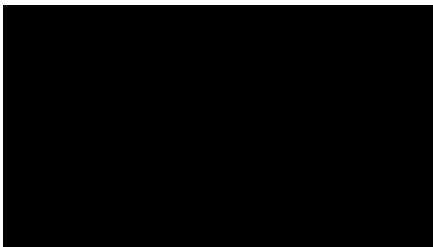
Korupcja dotycząca zawodów w związku z zakładami bukmacherskimi

➤ Jest to odmiana korupcji, w której celem działania jest odniesienie korzyści majątkowej z wykorzystaniem zakładów bukmacherskich. *Olympic Movement Code for preventing competition manipulation* wyróżnia następujące zachowania:

- Manipulowanie wynikiem zawodów sportowych (match-fixing).
- Manipulowanie przebiegiem zawodów sportowych (spot-fixing).
- Wykorzystanie lub ujawnianie informacji poufnych na cele zakładów,
- Udział uczestników zawodów w zakładach dotyczących tych samych zawodów lub dyscypliny,
- Udzielanie, żądanie, oczekiwanie, przyjmowanie korzyści związanych z manipulacją,
- Brak zgłaszania przez uczestników niezgodnych z prawem zachowań, propozycji lub zdarzeń,
- Brak współpracy przy wyjaśnianiu manipulacji.

8

Korupcja dotycząca zawodów w związku z zakładami bukmacherskimi

9

Korupcja dotycząca zawodów

Jak z nią walczyć?

- Regulacje na poziomie międzynarodowym i krajowym wraz z efektywną procedurą dyscyplinarną
- Licencjonowanie uczestników
- Działania podejmowane przez bukmacherów – CSR i współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami, np. Sportradar
- Współpraca bukmacherów, np. w obrębie European i World Lotteries
- Współpraca na linii: organizator rozgrywek-bukmacher-organy ścigania-organy udzielające zezwoleń na przyjmowanie zakładów
- Procedury anonimowego informowania oraz *whistleblowers*

1
0

Podatność dyscyplin na korupcję

Czynniki wpływające na podatność dyscypliny na korupcję:

- Duży wolumen zakładów sportowych
- Niskie wynagrodzenia dla zawodników
- Manipulacja jest rezultatem działań jednostki, a nie wynikiem złożonej sekwencji wydarzeń
- Kontrola nad zawodami jest mniejsza – np. mecze w niższych ligach
- Wynik meczu nie wpływa na ostateczny wynik turnieju/zawodów
- Manipulacja nie oznacza konieczności przegranej
- Poziom płac jest uważany za niesprawiedliwy
- W społeczeństwie występuje wysoki poziom korupcji w ogólności

1
1

Podatność dyscyplin na korupcję

Wysokie lub znaczne ryzyko manipulacji	Niskie ryzyko manipulacji	Bardzo niskie ryzyko manipulacji
Federacje sportowe, których organizuje się wiele imprez, które tworzą możliwość zawierania zakładów sportowych i w których dochodziło w przeszłości do przypadków manipulacji	Federacje sportowe, w których organizuje się niewiele imprez, które dają możliwość zawierania zakładów sportowych i w których rzadko dochodzi do manipulacji.	Federacje sportowe, w których nie organizuje się imprez dających możliwość zawierania zakładów sportowych za pośrednictwem stron internetowych i w których kwestia manipulacji z rozmaitych powodów, choć niewykuczona, jest kwestią drugorzędą.
Baseball, koszykówka, krykiet, piłka nożna, rugby, tenis	Sporty wodne, łucznictwo, bobslej i saneczkarstwo, kolarstwo, rzutki, unihokej, gimnastyka, hokej, boks tajski, netball	Sporty lotnicze, szachy, warcaby, futsal, wspinaczka

1
2

Przeciwdziałanie na poziomie międzynarodowym

- Konwencja Rady Europy w sprawie zwalczania manipulacji zawodami sportowymi – 18.09.2014
- *Olympic Movement Code for preventing competition manipulation* – MKOI, 8.12.2015
- Regulacje federacji międzynarodowych

1
3

Penalizacja – prawo powszechne i regulacje dyscyplinarne

Prawo powszechne

- 2003-2010 r.: art. 296b Kodeksu karnego
- 2010 r.: art. 46 i nast. Ustawy o sporcie

<p>Art. 296b k.k. § 1. Kto, organizując profesjonalne zawody sportowe lub w nich uczestnicząc, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik tych zawodów, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.</p>	<p>Art. 46 USport 1. Kto, w związku z zawodami sportowymi organizowanymi przez polski związek sportowy lub podmiot działający na podstawie umowy zawartej z tym związkiem, lub podmiot działający z jego upoważnienia, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści albo jej obietnicę żąda w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik lub przebieg tych zawodów, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.</p>
--	---

1
4

Penalizacja

<p>Art. 296b k.k. § 2. Tej samej karze podlega, kto w wypadkach określonych w § 1 udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej. § 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. § 4. Nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 2 albo w § 3 w związku z § 2, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział.</p>	<p>Art. 46 USport 2. Tej samej karze podlega, kto w wypadkach określonych w ust. 1 udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej. 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2 przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę lub udziela takiej korzyści albo jej obietnicę lub takiej korzyści albo jej obietnicę żąda, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.</p>
--	---

1
5

Penalizacja

Płatna protekcja - art. 48 USport:

1. Kto, **powołując się na wpływy** w polskim związku sportowym lub podmiocie działającym na podstawie umowy zawartej z tym związkiem, lub podmiocie działającym z jego upoważnienia albo wywołując przekonanie innej osoby o istnieniu takich wpływów, lub utwierdzając ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, **podejmuje się pośrednictwa w ustaleniu określonego wyniku lub przebiegu zawodów sportowych** w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Tej samej karze podlega, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pośrednictwo w ustaleniu określonego wyniku lub przebiegu zawodów sportowych polegające na bezprawnym wywarciu wpływu na zachowanie osoby pełniącej funkcję w polskim związku sportowym lub podmiocie działającym na podstawie umowy zawartej z tym związkiem, lub podmiocie działającym z jego upoważnienia w związku z pełnieniem tej funkcji.
3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

1

6

Penalizacja

Art. 47. USport

Kto, mając wiadomość o popełnieniu czynu zabronionego określonego w art. 46, **bierze udział w zakładach wzajemnych dotyczących zawodów sportowych**, do których odnosi się ta wiadomość, lub **ujawnia tę wiedzę w celu wzięcia udziału przez inną osobę w takich zakładach**, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

1

7

Penalizacja

Wyrok
Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 21 października 2015 r.
II AKa 57/15

Dla odpowiedzialności z art. 296b § 1 k.k. nie jest konieczne, by osoba przyjmująca łapówkę za nieuczciwe zachowanie mogące mieć wpływ na wynik profesjonalnych zawodów sportowych, zrealizowała swoje zobowiązanie nieuczciwego zachowania i aby zachowanie wypaczyło wynik zawodów sportowych. Wystarczy, by uczestnik lub organizator zawodów sportowych przyjmujący korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, miał możliwość podjęcia nieuczciwych zachowań i w zamian za łapówkę podjął się takich zachowań.

1

8

Penalizacja

Regulacje związków sportowych
na przykładzie regulaminu dyscyplinarnego
Polskiego Związku Piłki Nożnej

Przewinienie korupcji w sporcie nie podlega przedawnieniu*.
Karane jest zarówno sprawstwo, jak i podżeganie, pełnomocnictwo,
przygotowanie i usiłowanie. Zakres podmiotowy:

- członkowie Polskiego Związku Piłki Nożnej, zawodnicy, trenerzy, instruktorzy, sędziowie piłkarscy, członkowie sztabu medycznego, pośrednicy transakcyjni, obserwatorzy, delegaci, kibice** oraz działacze piłkarscy***.
- Kluby ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za przewinienia dyscyplinarne swoich zawodników, trenerów, instruktorów, członków sztabu medycznego, działaczy piłkarskich oraz kibiców.

1
9

Penalizacja

Art. 79 RD PZPN

§1. Kto **czyni przygotowania, usiłuje udzielić, udziela lub obiecuje udzielić** korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik zawodów piłkarskich podlega:

- a) karze pieniężnej nie niższej niż 10.000 zł,
- b) karze dyskwalifikacji czasowej w wymiarze nie niższym niż 6 miesięcy,
- c) wykluczeniu z PZPN

§2. Karom opisanym w §1 podlega również ten **kto czyni przygotowania, usiłuje przyjąć lub przyjmuje** korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nieuczciwe zachowanie, mogące mieć wpływ na wynik zawodów piłkarskich.

§3. Za opisane w §1 lub §2 postępowania osób fizycznych, **kluby** podlegają:

- a) karze pieniężnej,
- b) weryfikacji zawodów jako walkower,
- c) anulowaniu wyniku meczu,
- d) zawieszeniu lub pozbawieniu licencji,
- e) przeniesieniu zespołu do niższej klasy rozgrywkowej,
- f) pozbawieniu tytułu Mistrza Polski, Wicemistrza Polski lub Zdobywcy Pucharu Polski, Pucharu Ligi lub Superpucharu,
- g) wykluczeniu z PZPN.

2
0

Penalizacja

Art. 80 RD PZPN

Za zaniechanie zawiadomienia organu dyscyplinarnego o zachowaniu, wyczerpującym znamiona przewinienia dyscyplinarnego korupcji w piłce nożnej lub match-fixingu, osobom fizycznym wymierza się:

- a) karę pieniężną,
- b) karę dyskwalifikacji czasowej w wymiarze nie niższym niż 3 miesiące.

2
1

Penalizacja

Art. 107 RD PZPN

§ 1. Kto czyni przygotowania, usiłuje lub dopuszcza się nieuczciwego zachowania, mogącego mieć wpływ na przebieg zawodów piłkarskich lub zdarzenia będące przedmiotem zakładów bukmacherskich, podlega karze (...)

§2. Za opisane w § 1 postępowania osoby fizycznej, kluby podlegają karze (...)

§3. Za uczestnictwo osób podlegających niniejszemu regulaminowi dyscyplinarnemu w zakładach bukmacherskich, zawieranych w kraju lub zagranicą, odnoszących się do wszystkich meczów piłkarskich, rozgrywanych z udziałem drużyn krajowych w kraju i zagranicą wymierza się kary:

- a) kara pieniężna od 1.000 zł,
- b) zawieszenie lub pozbawienie licencji,
- c) skreślenie z listy sędziów, delegatów lub obserwatorów,
- d) karze czasowego zakazu udziału we wszelkiej działalności związanej z piłką nożną
- e) wykluczenie z PZPN.

2
2

Penalizacja

Przepisy „pomocnicze”

obwarowane sankcją zakazy:

- Nieusprawiedliwionych lub niezgodnych z przepisami kontaktów sędziów i obserwatorów z przedstawicielami klubów od chwili wyznaczenia na sędziego lub obserwatora do chwili złożenia w PZPN lub związku piłki nożnej sprawozdania
- Nieusprawiedliwione lub niezgodne z przepisami kontakty obserwatorów z sędziami
- Pobierania od klubów przez sędziów i obserwatorów jakichkolwiek nienależnych świadczeń

+

- ✓ Penalizacja czynienia przygotowań, usiłowania lub dokonania czynów mających na celu bezprawne osiągnięcie korzyści materialnych lub osobistych w związku z działalnością sportową

Oraz...

2
3

Penalizacja

Art. 110 RD PZPN

§1. Za niewykonanie, niedopełnienie lub niedbałe wykonanie obowiązków określonych w Statucie Polskiego Związku Piłki Nożnej, uchwałach, decyzjach lub wytycznych organów Polskiego Związku Piłki Nożnej, ligi zawodowej lub innych podmiotów, pozostających w strukturach Polskiego Związku Piłki Nożnej, naruszenie norm moralno – etycznych obowiązujących w piłce nożnej a także niewykonanie, niedopełnienie lub niedbałe wykonanie rozstrzygnięć organów administracji publicznej, dotyczących sportu piłki nożnej, wymierza się kary:

1) klubom:

- a) karę pieniężną, nie niższą niż 5.000 zł,
- b) zawieszenie lub pozbawienie licencji,
- c) wykluczenie z PZPN,
- 2) zawodnikom, trenerom, instruktorom, pośrednikom transakcyjnym, członkom sztabu medycznego, licencjonowanym organizatorom imprez piłkarskich, sędziom, delegatom i obserwatorom oraz działaczom piłkarskim:
- a) karę pieniężną nie niższą niż 1.000 zł,
- b) dyskwalifikacji,
- c) zawieszenie lub pozbawienie licencji,
- d) wykluczenie z PZPN.

§2. Karom za przewinienie, wskazane w § 1 podlegają podmioty tylko wtedy, gdy naruszenie jest rażące i nie jest możliwe przypisanie odpowiedzialności na podstawie innego przepisu, opisującego naruszenie, zabronione pod groźbą kary dyscyplinarnej.

2
4

Zagadnienia praktyczne

- Zagadnienia proceduralne – relacja pomiędzy procesem karnym a procedurą dyscyplinarną
- Procedura odwoławcza
- Katalog przewinień dyscyplinarnych – otwarty czy zamknięty?
- Przewinienie fałszywego oskarżenia o korupcję
- Sankcja dożywotniej dyskwalifikacji / wykluczenia ze związku

2
5

Korupcja urzędnicza

- Rozpatrywana na zasadach ogólnych oraz na podstawie regulacji wewnątrzwiązkowych
- Przyczyny
- Czego może dotyczyć
- Możliwe rozwiązania

2
6

Odpowiedzialność zawodnika za zachowanie podczas zawodów sportowych - kazus

Podczas meczu jednego ze sportów zespołowych doszło do zderzenia dwóch zawodników. Na skutek zdarzenia nastąpiła przepychanka, w trakcie której zawodnik X zbliżył się do zawodnika O, a następnie pocałował i polizał w szyję.

Po zdarzeniu zawodnik X tłumaczył, że jego zachowanie miało na celu powstrzymanie eskalacji przemocy.

Oceń zachowanie zawodnika X pod kątem ewentualnego naruszenia regulacji dyscyplinarnych lub prawa powszechnego.

2
7

Odpowiedzialność zawodnika za zachowanie podczas zawodów sportowych - kazus

2
8

Dziękuję za uwagę

adw. Jakub Fornalik
www.fornalik.law

2
9
